

Katowice dnia 18.03.2019 roku

Podmiot wnoszący petycję:

Jerzy Bryk
ul. Partyzantów 38
41-400 Mysłowice
reprezentujący
Alarmy Smogowe woj. śląskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach Kancelaria ogólna	
Wpł. dn.	19-03-2019
Nr rkp.	36796/19
Przyjął: Magdalena Porańska	

Zarejestrowano w Centralnym
Rejestrze Petycji
w dniu 22.03.2019
pod nr RP-2018.1005

Zarząd Województwa Śląskiego
ul. Ligonia 46,
40-037 Katowice
email: marszal@slaskie.pl

PETYCJA W INTERESIE PUBLICZNYM

Na podstawie art.2 ust.1 i ust.2 pkt 1 oraz ust. 3 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach wnoszę o:

1. Przygotowanie projektu zmiany UCHWAŁY NR V/36/1/2017 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, poddania jej procedurom określonym w art. 96 ust.2 - 5 ustawy Prawo ochrony środowiska i skierowania go do Sejmiku Śląskiego.
2. O zmianę treści § 8 Uchwały, o której mowa wyżej w następujący sposób:

Obowiązująca treść uchwały:

- § 8. 1. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 roku z następującymi wyjątkami:
- 1) wymagania wskazane w § 4 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku będą obowiązywać:
- a) od 1 stycznia 2022 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej,

- b) od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
  - c) od 1 stycznia 2026 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji,
  - d) od 1 stycznia 2028 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012,
- 2) wymagania wskazane w § 5 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku, będą obowiązywać od 1 stycznia 2023 roku, chyba że instalacje te będą:
- a) osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80 % lub
  - b) zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Proponowana treść uchwały:

§ 8. 1. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 roku z następującymi wyjątkami:

- 1) wymagania wskazane w § 4 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku będą obowiązywać:
- a) od 1 stycznia 2022 roku z zastrzeżeniem pkt. 1 lit. b.
  - b) od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012,
- 2) wymagania wskazane w § 5 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku, będą obowiązywać od 1 stycznia 2021 roku, chyba że instalacje te będą:
- a) osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80 % lub
  - b) zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Wnoszę, ze względu na wskazane w petycji terminy, o nadanie jej charakteru priorytetowego i niezwłoczne rozpoznanie petycji na najbliższym posiedzeniu Zarządu.

Jednocześnie na podstawie art. 4 ust. 3 Ustawy o petycjach wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego danych osobowych podmiotów wnoszących niniejszą petycję.

UZASADNIENIE

Jakość powietrza na terenie województwa śląskiego od wielu lat pozostaje najgorsza w Polsce. Stacje pomiarowe WIOŚ położone na terenie województwa odnotowują rokrocznie rekordowe w skali kraju przekroczenia wartości dopuszczalnych, w szczególności dla pyłów PM₁₀, PM_{2,5} oraz wartości docelowych dla benzo(a)pirenu.

Zanieczyszczenie powietrza w regionie realnie zagraża zdrowiu i życiu jego mieszkańców. Łączne koszty zdrowotne zanieczyszczeń powietrza w Polsce szacowane są przez WHO nawet na 102 mld \$ (wliczając w to koszt przedwczesnych zgonów i utraconych lat życia), co stanowi 12,9% PKB kraju¹. Należy pamiętać, że w skali regionu kosztami zanieczyszczeń, oprócz wspomnianych kosztów zewnętrznych, obciążone są placówki służby zdrowia. Wedle badań prowadzonych przez Śląskie Centrum Chorób Serca w trakcie i po epizodach smogowych (istotnych przekroczeniach dopuszczalnych stężeń szkodliwych związków w powietrzu) zauważono wzrost notowanych przypadków udaru mózgu o 16%, liczby wizyt w poradniach POZ o 14%, a śmiertelności ogólnej o 6%². Liczne badania naukowe potwierdziły katastrofalny wpływ zanieczyszczeń powietrza na ludzkie zdrowie – niezależnie od tego, czy jest to ekspozycja długo- czy krótkoterminowa. Wedle badań prowadzonych przez Światową Organizację Zdrowia stężenie roczne PM_{2,5} na poziomie 35 µg/m³ jest związane z wyższym o 15%, długoterminowym ryzykiem umieralności w stosunku do wartości 10 µg/m³. Długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszonego PM_{2,5} skutkuje skróceniem średniej długości życia³. Ale nawet krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} jest równie niebezpieczna, wpływając na wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia.

Szacunki Europejskiej Agencji Środowiska wskazują na liczbę niemalże 50 tysięcy przedwczesnych zgonów w Polsce wskutek oddychania zanieczyszczonym powietrzem⁴. Do chorób powodowanych oraz nasilanych oddychaniem zanieczyszczonym powietrzem – w tym pyłami zawieszonymi, tlenkami siarki, tlenkami azotu, szkodliwymi wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (m.in. benzo(a)pirenem), dioksynami, furanami czy metalami ciężkimi, należą choroby i incydenty bezpośrednio lub niebezpośrednio zakończone

---

1 [http://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2015/04/air-pollution-costs-european-economies-us\\$-1.6-trillion-a-year-in-diseases-and-deaths,-new-who-study-says/annex-economic-cost-of-deaths-from-air-pollution-outdoor-and-indoor-per-country,-as-a-percentage-of-gdp](http://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2015/04/air-pollution-costs-european-economies-us$-1.6-trillion-a-year-in-diseases-and-deaths,-new-who-study-says/annex-economic-cost-of-deaths-from-air-pollution-outdoor-and-indoor-per-country,-as-a-percentage-of-gdp)

2 <http://healpolska.pl/aktualnosci/smog-w-sercu-czyli-dlaczego-slascy-lekarze-naukowcy-zajmujasie-zanieczyszczonym-powietrzem/>

3 <http://content.nejm.org/cgi/content/full/360/4/376>

4 https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2017/at_download/file

zgonem, takie jak: choroby górnych i dolnych dróg oddechowych, Przewlekła Obturacyjna Choroba Płuc, alergia, astma, arytmia, przewlekłe zapalenia płuc i oskrzeli, nowotwory płuc, krtani, pęcherza moczowego, atak serca, udar, zawał mięśnia sercowego, przyspieszenie procesów neurodegeneracyjnych, choroba Alzheimera, cukrzyca, bezpłodność, depresja czy obniżenie nastroju⁵.

Odnosząc się do treści dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (dalej: dyrektywa CAFE), **zgodnie z jej art. 13 ust. 1, państwa członkowskie gwarantują, że na całym obszarze ich stref i aglomeracji poziom dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10, ołowiu i tlenku węgla w powietrzu nie przekracza wartości dopuszczalnych, określonych w załączniku XI. Ponadto, zgodnie z art. 15 ust. 2 dyrektywy, państwa członkowskie gwarantują, że w zakresie pyłu drobnocząsteczkowego PM2,5 wskaźnik średniego narażenia na działanie na rok 2015, ustalony zgodnie z załącznikiem XIV sekcja A, nie przekroczy pułapu stężenia ekspozycji określonego w sekcji C tego załącznika (tj. 25 µg/m³).**

Należy przy tym zaznaczyć, że zgodnie z orzecznictwem TSUE, na gruncie prawa UE pojęcie państwa należy rozumieć szeroko. Obejmuje ono nie tylko państwo *per se* i jego organy centralne, ale również inne organy władzy publicznej, a także podmioty niebędące organami władzy publicznej, które świadczą usługi publiczne pod kontrolą państwa. W szczególności, **państwem w rozumieniu prawa UE jest również samorząd województwa i jego organy.**

Art. 23 ust. 1 dyrektywy CAFE interpretowany zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE zobowiązuje państwo członkowskie (rozumiane w prawodawstwie UE szeroko, tj. również jako organy samorządu terytorialnego) do **wprowadzenia wszelkich efektywnych, adekwatnych i naukowo uzasadnionych środków, które pozwolą wyeliminować problem określonej emisji w danej strefie tak szybko, jak to możliwe.** Państwo członkowskie nie ma pełnej dowolności do uwzględniania i konfrontowania ze sobą okoliczności ekonomicznych, społecznych i politycznych w wyborze środków, które zostaną zastosowane, przeciwnie, może to czynić jedynie w granicach celów przewidzianych przez dyrektywę (tj. przestrzegania standardów jakości powietrza), a zakres swobody jest znacznie ograniczony. Przepis ten odnosi się co prawda wprost do programów ochrony powietrza, ale uchwałę antysmogową należy rozpatrywać jako jedno z działań naprawczych, podejmowane w ramach realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

Potwierdzeniem powyższych tez jest **wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 22 lutego 2018 r. w sprawie ze skargi Komisji Europejskiej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej w przedmiocie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w zakresie transpozycji i przestrzegania przepisów dyrektywy CAFE.** W wyroku tym Trybunał stwierdził, że Polska dopuściła się naruszenia art. 13 ust. 1 dyrektywy w związku z załącznikiem XI poprzez regularne przekraczanie stężeń pyłu PM10 oraz art. 23 ust. 1 dyrektywy poprzez **niezapewnienie, by okresy przekroczeń były jak najkrótsze.** Rozpatrując ten zarzut Trybunał podkreślił, że: **99 *Bezsporne jest jednak to, że w przyjętych później*** (po 11 czerwca 2010 r. – przyp. autorów) ***przez Rzeczpospolitą Polską planach***

upływ terminów przewidzianych na położenie kresu tym przekroczeniom został ustalony, w zależności od konkretnej strefy, na czas między 2020 r. a 2024 r., co pozwala temu państwu członkowskiemu położyć kres przekroczeniom dopiero dziesięć, a nawet czternaście lat po dniu, w którym rzeczne przekroczenia zostały stwierdzone. W tym względzie Rzeczpospolita Polska utrzymuje, że wyznaczone przez nią terminy są w pełni dostosowane do skali przekształceń strukturalnych niezbędnych do położenia kresu przekroczeniom wartości dopuszczalnych dla stężeń PM10 w otaczającym powietrzu, zwracając przy tym uwagę na trudności o charakterze społeczno-gospodarczym i budżetowym związane z potrzebą realizacji znacznych inwestycji technicznych. O ile okoliczności tego rodzaju mogą być brane pod uwagę w ramach zapewniania równowagi, o której mowa w pkt 93 niniejszego wyroku, o tyle jednak **nie wykazano, że trudności, na które powołuje się Rzeczpospolita Polska i które nie mają charakteru wyjątkowego, są w stanie wykluczyć możliwość ustalenia krótszych terminów, zwłaszcza że znaczna część planowanych działań polega na zastępowaniu indywidualnych i zbiorczych kotłów grzewczych bardziej wydajnymi instalacjami.** Stąd argument podniesiony przez Rzeczpospolitą Polskę nie może sam w sobie usprawiedliwiać wyznaczenia tak długich terminów na położenie kresu rzeczonym przekroczeniom w świetle wymogu, jakim jest zapewnienie, aby okres przekraczania wartości dopuszczalnych był tak krótki, jak to możliwe.

Trybunał uznał również, że Polska dokonała nieprawidłowej transpozycji art. 23 ust. 1 akapit drugi dyrektywy. **Przepis ten wymaga, aby w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych stosowne plany określały odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak najkrótszy.** Tymczasem ani art. 91 i 92 ustawy POŚ, ani rozporządzenie w sprawie programów ochrony powietrza, ani też plany działań krótkoterminowych nie przewidują wyraźnie takiego wymogu. Skoro zatem zachodzi niezgodność prawa krajowego z unijnym, potwierdzona przez Trybunał Sprawiedliwości UE, to należy w tym zakresie bezpośrednio stosować prawo UE. Tym samym **wszelkie działania naprawcze ukierunkowane na poprawę jakości powietrza powinny uwzględniać wymóg dyrektywy, tj. zapewniać, aby okres przekroczeń był jak najkrótszy.**

Mając na uwadze konieczność ochrony zdrowia i życia mieszkańców województwa, jak również w świetle przepisów prawa Unii Europejskiej, konieczne jest przyspieszenie realizacji uchwały antysmogowej poprzez skrócenie terminów jej wdrażania. W związku z powyższym, wnoszę jak na wstępie.

Z poważaniem:

